

Den senaste versionen av styrande och stödande dokument finns på Transporten, utskrivet dokument är endast giltigt vid utskriftstillfället

Upprättad av
Hans Sommerland
Sjö- och luftfart
Bemannings- och behörighetsenheten
Sektionen för flygcertifikat

Versionshistorik

Version	Datum	Beskrivning	Ansvarig
00.01	2019-04-15	Utkast	Hans Sommerland
00.02	2019-05-22	Uppdaterat utkast	Hans Sommerland
01.00	2019-05-23	Fastställd version	Anna Petersson

Vägledning för bedömning av psykisk hälsa

VÄGLEDNING FÖR BEDÖMNING AV PSYKISK HÄLSA.....	1
1 SYFTE.....	2
2 OMFATTNING	2
3 ROLLER	2
4 BEDÖMNING AV PSYKISK HÄLSA VID FÖRSTAGÅNGSUNDERSÖKNING FÖR MEDICINSKT INTYG	2
4.1 Förstagångsundersökning för klass 1.....	2
4.2 Förstagångsundersökning för klass 2/LAPL.....	5
4.3 Förstagångsundersökning för klass 3.....	6
4.4 Förstagångsundersökning för kabinpersonal	6
5 FÖRNYELSE/FÖRLÄNGNING AV INTYG	6
6 KOMPLETTERANDE BEDÖMNING AV PSYKISK HÄLSA	7

1 Syfte

150 personer omkom när en Airbus A321 från flygbolaget Germanwings kraschade in i ett bergmassiv den 24 mars 2015. Haveriutredningen fastställde att planet medvetet flögs in i berget av vad som bedömts ha varit en psykiskt sjuk pilot. Efter denna händelse har krav ställts på ett utökat fokus på bedömningar av piloters psykiska hälsa.

I det nya regelverket från EASA med ändring av DEL-MED som började gälla den 30 januari 2019 har kraven höjts och förtydligats avseende bedömning och dokumentation av psykisk hälsa inför utfärdandet av medicinska intyg.

Syftet med denna vägledning är att förtydliga vad Transportstyrelsen ser som lämplig omfattning av undersökning i samband med bedömning av psykisk hälsa vid utfärdande av medicinska intyg.

2 Omfattning

Denna vägledning syftar till att belysa formella krav och ge förslag på praktisk tillämpning vid bedömning av psykisk hälsa vid samtliga klasser av medicinska intyg.

3 Roller

Vägledningen är avsedd att användas av flygläkare och psykologer på flygmedicinska centrum samt av enskilda flygläkare.

4 Bedömning av psykisk hälsa vid förstagångsundersökning för medicinskt intyg

4.1 Förstagångsundersökning för klass 1

En omfattande bedömning av psykisk hälsa ska ingå som en del i den första flygmedicinska undersökningen för klass 1.

”...belyst ur en social, miljömässig och kulturell kontext och med fokus på sjukhistoria och symptom bedömda ur ett flygsäkerhetsperspektiv”

Transportstyrelsen har vid en bedömning av riktlinjerna i AMC/GM och i samråd med psykiatrisk expertis gjort bedömningen att ett flygmedicinskt

centrum (AeMC) ska utföra en omfattande bedömning av psykisk hälsa i
enlighet med beprövade och dokumenterade metoder.

Eftersom bedömningen är komplex rekommenderas att en legitimerad
psykolog med klinisk erfarenhet utför bedömningen.

Transportstyrelsen föreslår följande förfarande vid en omfattande
bedömning av psykisk hälsa:

- A. Inhämtande av självskattningsformulär.
- B. Fördjupad intervju.
- C. Riktad intervju enligt M.I.N.I. eller jämförbar metod/omfattning.
- D. Bedömning av psykiskt status.
- E. Testning för psykoaktiva substanser.
- F. Sammanfattande bedömning.

Beroende på utfallet av den sammanfattande bedömningen kan följande
steg bli aktuella:

- G. Kompletterande bedömning av den psykiska hälsan.
- H. Överlåtelse till myndigheten för samråd eller beslut.

A. Inhämtande av självskattningsformulär

Här föreslår vi att sökanden fyller i formulären AUDIT, DUDIT, ASRS-
v1.1 och PID-5 inför eller i samband med besöket.

B. Fördjupad intervju avseende det psykiska hälsotillståndet

Förslag på rubriker:

- Ärftlighet – psykisk sjuklighet i familjen
- Uppväxt – beteendeproblem? Kontakt med barnpsykiatri
- Utbildnings- och yrkesanamnes – stresstålighet – samarbetsproblem
- Aktuell livssituation – familj – arbetsliv – andra stressorer
- Psykosocial situation – relationsproblem
- Tidigare trauman – fysiska – psykiska
- Kriminalitet – tidigare domar

- Tidigare sjukdomar – inklusive psykiska sjukdomar och tillstånd
- Tidigare och nuvarande förekomst av psykiska symptom som bristande intresse, bristande energi, kostförändringar, viktförändringar, perioder av nedstämdhet, självskadebeteende, självmordshandlingar
- Nuvarande sjukdomar – inklusive psykiska sjukdomar och tillstånd
- Aktuell medicinering – inom senaste året – utdrag ur läkemedelsförteckningen
- Generellt förhållningssätt till psykisk hälsa, både den egna och andras inklusive osund kroppsfixering och egenvård
- Observerade eller befarade personlighetsstörningar

C. Riktad intervju och bedömning enligt M.I.N.I.-formuläret.

M.I.N.I – International Neuropsychiatric interview är en internationellt vedertagen och dokumenterad metod för en fördjupad intervju.

D. Bedömning av psykiskt status

En bedömning av den sökandes psykiska status ska göras där man kan ta följande parametrar i beaktande:

- Yttre uttryck/utseende/beteende/attityd/uppträdande/kontakt.
- Talhastighet/samtalsförmåga/tankeförlopp.
- Vakenhetsgrad/perception/kognition/omdöme.
- Stämningsläge/verklighetsförankring.

E. Testning av psykoaktiva substanser

Vid en förstagsundersökning för medicinskt intyg klass 1 ska laborietester utföras och svaren ska finnas tillgängliga innan ett godkännande för ett medicinskt intyg kan övervägas.

De substanser som det ska testas för är:

1. Opioider.
2. Cannabinoider.
3. Amfetamin.
4. Kokain.
5. Hallucinogener.
6. Bensodiazepiner.
7. Alkohol.

Mer detaljer kring kraven på testning av psykoaktiva substanser berörs i ett separat dokument – Vägledning avseende testning för psykoaktiva substanser.

F. Sammanfattande bedömning av den psykiska hälsan sett ur ett flygsäkerhetsperspektiv

Sammanfattningen ska utmytna i en bedömning enligt en av de tre formuleringarna nedan:

- Den sökande **bedöms uppfylla kraven** avseende psykisk hälsa för den sökta intygsklassen.
- Den sökande **bedöms INTE uppfylla kraven** avseende psykisk hälsa för den sökta intygsklassen.
- Den sökande **bedöms inte helt uppfylla kraven** avseende psykisk hälsa för den sökta intygsklassen och det krävs en kompletterande bedömning av den psykiska hälsan enligt Vägledning – Kompletterande bedömning av psykisk hälsa.

4.2 Förstagångsundersökning för klass 2/LAPL

För klass 2 krävs att flygläkaren utför och dokumenterar steg B, D och F enligt ovan samt vid behov även steg A, C och E. Vid tveksamma fall kan en kompletterande bedömning av psykisk hälsa enligt separat vägledning bli aktuell och eventuellt efterföljande samråd med Transportstyrelsen.

4.3 Förstagångsundersökning för klass 3

För klass 3 har ingen regeländring skett. Rekommendationen är att samma förfarande som för klass 1 med fördel även kan användas vid en förstagångsundersökning för klass 3.

4.4 Förstagångsundersökning för kabinpersonal

Inte heller för kabinpersonal har någon regeländring skett. Här rekommenderas ändå att flygläkaren utför och dokumenterar steg B, D och F enligt ovan samt vid behov även steg A, C och E. Vid tveksamma fall kan en kompletterande bedömning av psykisk hälsa enligt nedan bli aktuell och eventuellt efterföljande samråd med Transportstyrelsen.

5 Förnyelse/förlängning av intyg

Vid förnyelse/förlängning av samtliga typer av medicinska intyg och medicinsk rapport för kabinpersonal är det viktigt att även lägga fokus på en fördjupad bedömning av den psykiska hälsan. Lämpliga problemområden att belysa och frågor att ställa till den sökande kan vara:

- Har du eller har du haft **psykiska besvär** såsom nedstämdhet, depression, ångest, självska debeteende, stressymptom, beroendesymptom eller sömnsvårigheter i sådan grad att du sökt hjälp för detta eller funderat på att söka hjälp sedan den senaste flygläkarundersökningen?
- Har du genomgått några **större livshändelser** så som separation, fått barn, barns eller nära anhörigs sjukdom eller bortgång, arbetsplatsbyte eller arbetsplatskonflikt, hamnat i ekonomiska svårigheter eller blivit inblandad i en rättsprocess sedan den senaste flygläkarundersökningen?
- Vad har du för **framtidsplaner**?

6 Kompletterande bedömning av psykisk hälsa

Om det i samband med bedömningen av psykisk hälsa enligt ovan framkommer en sjukhistoria eller symptom som behöver utredas ytterligare ska en kompletterande bedömning av den psykiska hälsan genomföras.

En kompletterande bedömning av psykisk hälsa kan utföras av en psykiater (en av Socialstyrelsen legitimerad läkare med specialistkompetens i psykiatri) eller av en psykolog (en av Socialstyrelsen legitimerad psykolog).

Mer information finns i dokumentet:

Vägledning – Kompletterande bedömning av psykisk hälsa som finns publicerat på Transportstyrelsens hemsida.

Beslut i detta ärende har fattats av chefen för bemannings- och behörighetsenheten Anna Petersson. I den slutliga handläggningen av ärendet deltog Hans Sommerland, Dag Lemming och Håkan Bodvik, den senare föredragande.

Anna Petersson
Chef för bemannings- och behörighetsenheten